

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES**Paper II****संरक्षण आणि सामरिकशास्त्र****प्रश्नपत्रिका II****Time Allowed : 75 Minutes]****[Maximum Marks : 100****Note :** This paper contains Fifty (50) multiple choice questions, each question carrying Two (2) marks. Attempt *All* questions.**सूचना :** या प्रश्नपत्रिकेत एकूण पन्नास (50) बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला दोन (2) गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

1. The origin of strategic studies can be traced to :

- (A) Edward Meade Earle's seminar on grand strategy and conduct of war
- (B) Hans Morgenthau's work on 'Politics Among Nations : The Struggle for Power and Peace'
- (C) E.H. Carr's 'Twenty Years Crisis' that presents a critique of liberalism
- (D) Thucydides' writings on the Peloponnesian war

1. सामरिकशास्त्राच्या अभ्यासाची सुरवात इथे झाली असे मानतात :

- (A) एडवर्ड मीड अर्ल यांच्या रणनीति व युद्ध नियोजनावर घेतलेल्या विचार गोष्टींच्या नंतर
- (B) हान्स मॉरगॅन्थॉ यांच्या 'Politics Among Nations : The Struggle for Power and Peace' ह्या ग्रंथानंतर
- (C) इ.एच. कार यांच्या 'Twenty Years Crisis' या उदारमतवादावरील टीकात्मक विवेचनानंतर
- (D) थ्यूसीडीडीस यांच्या पिलोपोनेसियन युद्धाच्या विवेचनानंतर

[P.T.O.]

2. The features of a nation are :
- (i) A sense of oneness that is born out of commonness of culture, ethnicity etc.
 - (ii) People who identify socially, culturally to establish a separate identity for themselves
 - (iii) A distinct territory and a sovereign government

The *correct* answer is :

- (A) only (i) is correct
 - (B) only (i) and (ii) are correct
 - (C) only (i) and (iii) are correct
 - (D) all are correct
3. Olof Palme's argument that states can no longer seek security at each others' expense is understood as the concept of :
- (A) National security
 - (B) Human security
 - (C) Common security
 - (D) Collective security

2. राष्ट्रचे हे घटक असतात :
- (i) समान संस्कृती, वांशिकता इत्यादीतून येणारी ऐक्याची भावना
 - (ii) सामाजिक, सांस्कृतिक पातळीवर जेव्हा लोक एकत्र-येतात व स्वतःचे सामुहिक व्यक्तिमत्व तयार करतात
 - (iii) एक निश्चित भूप्रदेश व सार्वभौम सरकार

बरोबर उत्तर आहे :

- (A) केवळ (i) बरोबर आहे
 - (B) केवळ (i) and (ii) बरोबर आहेत
 - (C) केवळ (i) and (iii) बरोबर आहेत
 - (D) सर्व बरोबर आहेत
3. ऑल्फ पालम यांचे जे म्हणणे आहे की कोणतेही राष्ट्र आपल्या सुरक्षिततेसाठी दुसऱ्या राष्ट्राच्या सुरक्षिततेला धोका पोचवू शकत नाही ह्या कडे अशा पद्धतीने बधितले गेले आहे :
- (A) राष्ट्रीय सुरक्षा
 - (B) मानवी सुरक्षा
 - (C) समान सुरक्षा
 - (D) सामुहिक सुरक्षा

4. Balance of power as a security strategy is based on the following approach :
- (A) Liberal
(B) Realist
(C) Behavioural
(D) Marxist
5. Who set out to make geopolitics a legitimate area of academic inquiry ?
- (A) Mahan
(B) MacKinder
(C) Haushofer
(D) Machiavelli
6. Soviets generally used this phrase to convey the meaning of detente :
- (A) Imperialism
(B) Peaceful coexistence
(C) Perestroika
(D) Massive retaliation
4. सुरक्षा निर्माण करणारी रणनीति म्हणून सत्ता संतुलना चा विचार ह्या सैद्धांतिक चौकटीत केला जातो :
- (A) उदारमतवादी
(B) वास्तववादी
(C) वर्तनवादी
(D) मार्क्सवादी
5. भूराजनीति ला एक मान्यताप्राप्त अभ्यासाचा विषय म्हणून पुढे आणण्याचे कार्य यांनी केले :
- (A) महान
(B) मॅकिंडर
(C) हाउशोफर
(D) मॅकिएव्हिली
6. देतांतचा अर्थ सांगताना सोव्हिएत रशिया साधारणतः ह्या शब्दप्रयोगाचा वापर करते :
- (A) साम्राज्यवाद
(B) शांततामय सहजीवन
(C) पेरेस्ट्रॉइका
(D) जबरदस्त प्रत्याघात

7. Alfred Mahan's central theme was :
- (A) strategy was the key to warfare
- (B) that economic, social and political change affects tactics and strategy
- (C) the study of United States' rise as a great power
- (D) maritime predominance of Great Britain
8. The first writer to incorporate Napoleonic warfare into what became an important work on strategy was :
- (A) Machiavelli
- (B) Clausewitz
- (C) Jomini
- (D) Liddell Hart
7. अल्फ्रेड महान यांचा मुख्य सिद्धांत हा होता :
- (A) रणनीति ही युद्धांची किल्ली आहे
- (B) आर्थिक, सामाजिक व राजकीय बदलांचा रणनीति व युद्धनीतिवर परिणाम होतो
- (C) अमेरिकेचा बडे राष्ट्र म्हणून उदय
- (D) ग्रेट ब्रिटनचा सागरी क्षेत्रातील प्रभाव
8. नेपोलियनच्या काळांतील युद्धाचा अभ्यास करून सामरिक शास्त्रात एक महत्वाचे योगदान करणारा विचारवंत हा होता :
- (A) मॅकिएविली
- (B) क्लॉझविट्स
- (C) योमेनी
- (D) लिडेल हार्ट

9. Indian 'Cold Start' doctrine is aimed at :
- (A) Corps mobilisation of troops
(B) Fast mobilization of troops
(C) Normal mobilization of troops
(D) No mobilization of troops
10. Wars that seek to capture political power through armed struggle are described as :
- (A) Terrorism
(B) Insurgency
(C) Civil war
(D) Revolutionary war
11. As an arms control agreement START seeks to :
- (A) implement the INF agreement
(B) go further from SALT I and II
(C) remove the difficulties in implementing the NPT
(D) Implement the Outerspace Treaty
9. भारताची 'Cold Start' रणनीति ह्या संदर्भात आहे :
- (A) लष्करी पलटन तैनात करणे
(B) लष्कराला वेगाने लढाईसाठी तयार करणे
(C) लष्कराला नेहमी प्रमाणे लढाईसाठी तयार करणे
(D) लष्कराला लढाईसाठी तैनात न करणे
10. लष्करी संघर्षाच्या मार्गाने राजकीय सत्ता काबीज करणारी युद्ध पद्धती ही असते :
- (A) दहशतवाद
(B) विप्लव
(C) नागरी युद्ध
(D) क्रांतिकारी युद्ध
11. शस्त्र नियंत्रण समझोता म्हणून START चा हेतु हा होता :
- (A) INF कराराची अंमलबजावणी करणे
(B) SALT I व II च्या पुढे जाणे
(C) NPT च्या अंमलबजावणीतील अडचणी दूर करणे
(D) Outer space Treaty ची अंमलबजावणी करणे

12. The concept of strategic partnership between India and Russia was introduced by :

- (A) Putin
- (B) Yelstin
- (C) Gorbachev
- (D) Brezhnev

13. Globalisation seems to have undermined democracy in two ways :

- (i) Concentrated economic power and therefore political power in the hands of multinational corporations
- (ii) Pace of economic globalisation far outstrips the pace of political globalisation
- (iii) Free flow of finance capital
- (iv) The rich have become richer but the poor have also become less poor

The *correct* answer is :

- (A) only (i) and (ii) are correct
- (B) only (i) and (iii) are correct
- (C) only (ii) and (iii) are correct
- (D) only (iii) and (iv) are correct

12. भारत व रशिया दरम्यानची “सामरिक भागिदारी” ची संकल्पना यांनी मांडली :

- (A) पुतिन
- (B) येलस्टिन
- (C) गोर्बाचेव्ह
- (D) ब्रेझनेव्ह

13. जागतिकीकरणाने लोकशाहीचे दोन प्रकारे खच्चीकरण केले असावे :

- (i) आर्थिक सत्ता आणि म्हणून राजकीय सत्तेचे बहुराष्ट्रीय कंपन्यांच्या हातात एकीकरण केले
- (ii) आर्थिक जागतिकीकरणाचा वेग हा राजकीय जागतिकीकरणाच्या बराच पुढे जातो
- (iii) आर्थिक भांडवलीचा मुक्तपणे संचार होतो
- (iv) श्रीमंत अधिक श्रीमंत झाले आहेत, पण गरीब पण कमी गरीब झाले आहेत

बरोबर उत्तर आहे :

- (A) केवळ (i) व (ii) बरोबर आहेत
- (B) केवळ (i) व (iii) बरोबर आहेत
- (C) केवळ (ii) व (iii) बरोबर आहेत
- (D) केवळ (iii) व (iv) बरोबर आहेत

14. The US concept of Global War on Terror seeks to target :

- (i) new threats posed by non-state actors and terrorist groups
- (ii) so called 'rogue' states
- (iii) militant theories of radicalised Islam

The correct answer is :

- (A) only (i) is correct
 - (B) only (i) and (iii) are correct
 - (C) only (i) and (ii) are correct
 - (D) All three are correct
15. Samuel Huntington's "Clash of Civilizations" argued that the principal patterns of conflict and cooperation in the world were shaped by :
- (A) Nationalism
 - (B) Culture
 - (C) Nation states
 - (D) Political leadership

14. अमेरिकेच्या दहशतवादा विरुद्ध पुकारलेल्या जागतिक पातळीवरील युद्ध रोख हा आहे :

- (i) अराष्ट्रीय घटक व दहशतवादी घटकांनी सुरक्षिततेला निर्माण केलेले नवीन धोके
- (ii) तथाकथित दंगलबाज राष्ट्र
- (iii) जहाल इस्लामचे आक्रमक सिद्धांत

बरोबर उत्तर आहे :

- (A) केवळ (i) बरोबर आहे
 - (B) केवळ (i) व (iii) बरोबर आहेत
 - (C) केवळ (i) व (ii) बरोबर आहेत
 - (D) वरील सर्व तीन बरोबर आहेत
15. सॅम्युएल हंटिंगटन यांच्या "सांस्कृती दरम्यानचा लढा" ह्या सिद्धांतांत असे सांगले होते की जगातील संघर्ष आणि सहकार्याच्या प्रमुख झगड्याचे मूळ ह्यात आहे :
- (A) राष्ट्रवाद
 - (B) सांस्कृती
 - (C) राष्ट्र राज्य
 - (D) राजकीय नेतृत्व

16. The MTCR aims are placing restrictions on the export of :

- (A) Civilian nuclear technology
- (B) Missile systems
- (C) Radar equipment
- (D) Dual use technologies

17. Read the following statements about CTBT :

- (i) Nehru proposed the treaty in 1954
- (ii) UN General Assembly adopted the text in 1996
- (iii) The treaty covers nuclear explosions in all environments
- (iv) Underground explosions are not covered by the CTBT

The *correct* answer is :

- (A) Only (i), (ii) and (iii) are correct
- (B) Only (i), (ii) and (iv) are correct
- (C) Only (ii) and (iii) are correct
- (D) all the four are correct

16. MTCR ने ह्या घटकांच्या निर्यातीवर बंधने घातली आहेत :

- (A) नागरी आण्विक तंत्रज्ञान
- (B) क्षेपणास्त्रे
- (C) रडार सामुग्री
- (D) द्वि-उपयोगी तंत्रज्ञान

17. CTBT संदर्भात खालील विधाने वाचा :

- (i) नेहरूंनी 1954 मध्ये हा प्रस्ताव मांडला होता
- (ii) संयुक्त राष्ट्रांच्या आम सभेने ह्याचा मसुदा 1996 मध्ये मान्य केला
- (iii) ह्या कराराने सर्व प्रकारच्या आण्विक चाचण्यांवर बंदी घातली आहे
- (iv) CTBT ने जमिनी खाली केलेल्या चाचण्यांवर बंदी घातली नाही

बरोबर उत्तर आहे :

- (A) केवळ (i), (ii) व (iii) बरोबर आहेत
- (B) केवळ (i), (ii) व (iv) बरोबर आहेत
- (C) केवळ (ii) व (iii) बरोबर आहेत
- (D) सर्व चार बरोबर आहेत

18. The "Domino Theory" became the rationale for the :
- (A) Vietnam war
- (B) Korean war
- (C) Arab-Israel war
- (D) Suez Crisis
19. The disintegration of Soviet Union can be understood in the context of :
- (A) Failure of socialism
- (B) Ethnic nationalism based right to self-determination
- (C) Growing awareness about Human Rights
- (D) Success of US and NATO strategies
18. "डॉमिनो" सिद्धांत ह्या युद्धाच्या संदर्भात मांडला गेला :
- (A) व्हिएटनाम युद्ध
- (B) कोरीयन युद्ध
- (C) अरब-इस्रायल युद्ध
- (D) सुएझ ची समस्या
19. सोव्हिएत रशिया चे विघटन ह्या संदर्भात समजून घेता येते :
- (A) साम्यवादाचा पराभव
- (B) वांशिक राष्ट्रवादावर आधारित स्वयंनिर्णयाचा हक्क
- (C) मानवी हक्कांबाबत वाढती जागरूकता
- (D) अमेरिका व NATO च्या रणनीतिचे यश

20. Kosovo was a province of the following region of the former Yugoslavia :

- (A) Slovenia
- (B) Bosnia-Herzegovina
- (C) Serbia
- (D) Montenegro

21. The key features of the Indian nuclear doctrine include :

- (i) No first use policy
- (ii) Credible minimal nuclear deterrence
- (iii) Support for global nuclear disarmament

The correct answer is :

- (A) only (ii) is correct
- (B) only (i) and (ii) are correct
- (C) only (ii) and (iii) are correct
- (D) all three are correct

20. कोसोव्हो हा पूर्वीच्या युगोस्लाव्हियाच्या ह्या प्रांतांचा भाग होता :

- (A) स्लोवेनिया
- (B) बॉस्निया-हेरझ्गोव्हिना
- (C) सर्बिया
- (D) मॉन्टेनीग्रो

21. भारताच्या आण्विक धोरणाची ही प्रमुख तत्वे आहेत :

- (i) प्रथम हल्ला न करण्याचे धोरण
- (ii) विश्वासाहर्ष्य न्यूनतम आण्विक प्ररोधन
- (iii) जागतिक आण्विक निःशस्त्रीकरणाला पाठिंबा

बरोबर उत्तर आहे :

- (A) केवळ (ii) बरोबर आहे
- (B) केवळ (i) व (ii) बरोबर आहेत
- (C) केवळ (ii) व (iii) बरोबर आहेत
- (D) सर्व तीन बरोबर आहेत

22. The Chechens are an ethnic minority living in the region of :

- (A) Alps
- (B) Kalahari
- (C) Hainan
- (D) North Caucasus

23. Brundtland Report is concerned with :

- (A) Peacekeeping
- (B) International terrorism
- (C) Sustainable development
- (D) Free trade

24. Aksai Chin is a part of :

- (A) Ladakh
- (B) Tibet
- (C) POK
- (D) Sinkiang

22. चेचेन हा एक अल्पसंख्य वांशिक गट आहे जो ह्या प्रांतात रहातो :

- (A) आल्पस्
- (B) कालाहारी
- (C) हायनान
- (D) उत्तर कॉकेशियस

23. ब्रंटलॅन्ड रिपोर्ट ह्या संदर्भात आहे :

- (A) शांतता राखणे
- (B) आंतरराष्ट्रीय दहशतवाद
- (C) टिकाऊ विकास
- (D) मुक्त व्यापार

24. अकसाई चीन ह्या क्षेत्रात येते :

- (A) लडाख
- (B) टिबेट
- (C) पाक व्याप्त काश्मीर
- (D) सिंकिंग

25. Container security initiative relates to :
- (A) anti-piracy activity
(B) anti-terrorism activity
(C) anti-submarine activities
(D) humanitarian assistance
26. Which country exercises the sovereign control over Suez canal ?
- (A) Israel
(B) Saudi-Arabia
(C) Great Britain
(D) Egypt
27. In which country of Central Asia India claims to have an Air Base ?
- (A) Kazakhstan
(B) Kirgistan
(C) Uzbekistan
(D) Tajikistan
25. 'Container Security Initiative' ह्या बाबत आहे :
- (A) समुद्री चाचेगिरी विरुद्ध
(B) दहशतवादा विरुद्ध
(C) पाणबुड्या विरुद्ध कारवाई
(D) मानवी कारणांसाठी मदत देण्याबाबत
26. सुएझ कालव्यावर खालील राष्ट्राच्या सार्वभौम अधिकार आहे :
- (A) इस्राइल
(B) सौदी-अरेबिया
(C) ग्रेट ब्रिटन
(D) इजिप्त
27. मध्य आशियातील ह्या देशात आपला हवाई तळ आहे असे भारताने सांगितले आहे :
- (A) कझाखस्तान
(B) किरगिस्तान
(C) उझबेकिस्तान
(D) ताजिकिस्तान

28. The primary passage through the Andaman and Nicobar Islands to the strait of Malacca is through :
- (A) The Six Degree Channel
(B) Malacca strait
(C) Strait of Hormuz
(D) The Cape of Good Hope
29. The UN agency which looks after the problem of refugees :
- (A) UNICEF
(B) WHO
(C) UNHCR
(D) UNESCO
30. Teeth and Tail Ratio in logistic management means :
- (A) Ratio between men and food
(B) Ratio between weapons and men and material
(C) Ratio between soldiers and officers
(D) Ratio between food and weapons
28. अंदमान निकोबार द्वीपसमूहातून मलाक्काच्या सामुद्रधुनी कडे जाण्याचा मुख्य मार्ग इथून जातो :
- (A) सहा अंशाची खाडी
(B) मलाक्काची सामुद्रधुनी
(C) होरमूझची सामुद्रधुनी
(D) द केप ऑफ गुड होप
29. निर्वासितांच्या समस्यांकडे बघणारी संयुक्त राष्ट्रांची एजंसी ही आहे :
- (A) UNICEF
(B) WHO
(C) UNHCR
(D) UNESCO
30. सेवा पुरवठा योजनेत "Teeth and Tail Ratio" म्हणजे :
- (A) सैन्य व अन्न यांच्या दरम्यानचे प्रमाण
(B) शस्त्र, सैन्य व सामुग्री यांच्या दरम्यानचे प्रमाण
(C) जवान व अधिकारी यांच्या दरम्यानचे प्रमाण
(D) अन्न व शस्त्र ह्या दरम्यानचे प्रमाण

31. The UN General Assembly is an example of :
- (A) Quiet Diplomacy
(B) Public Diplomacy
(C) Parliamentary Diplomacy
(D) Coercive Diplomacy
32. Colonialism was a product of :
- (A) Rivalry amongst European states
(B) White man's burden
(C) Search for raw materials
(D) Slave trade
33. 'Dharma Yuddha' is an example of :
- (A) Total war
(B) Just war
(C) War against International Anarchy
(D) Religious war
31. संयुक्त राष्ट्रांची आम सभा ह्याचे उदाहरण आहे :
- (A) गुपचुप केलेला राजनय
(B) सार्वजनिक राजनय
(C) संसदीय राजनय
(D) जबरदस्तीचा राजनय
32. साम्राज्यवाद हा ह्यातून निर्माण झाला :
- (A) युरोपीय राष्ट्रांदरम्यानचा आपसातील झगडा
(B) गोऱ्या माणसांचे ओझे
(C) कच्चा माल शोधण्यासाठी
(D) गुलामांचा व्यापार
33. 'धर्मयुद्ध' ह्याचे उदाहरण आहे :
- (A) संपूर्ण युद्ध
(B) नैतिक युद्ध
(C) आंतरराष्ट्रीय अराजकते विरुद्ध युद्ध
(D) धार्मिक युद्ध

34. Conflict resolution :
- (A) Reduces the dangers of crises
 - (B) Reduces conflict but does not eliminate it
 - (C) Tackles basic issues of conflict
 - (D) Changes world views of states
35. Conflict management implies :
- (A) tackling basic issues of conflict
 - (B) reducing dangers of crises
 - (C) threat of use of force
 - (D) Change world views of states involved
36. The significance of showing a white flag in war :
- (A) is cessation of hostility
 - (B) is seeking medical relief
 - (C) is peaceful protest
 - (D) begins a conflict

34. संघर्ष निरसन हे करते :
- (A) संघर्षाचे धोके कमी करणे
 - (B) संघर्ष कमी करणे परंतु संपूर्णपणे संपवणे नाही
 - (C) संघर्षाची मूल कारणे हाताळणे
 - (D) राष्ट्रांचे जागतिक दृष्टीकोन बदलणे
35. संघर्ष व्यवस्थापन म्हणजे :
- (A) संघर्षाची मूल कारणे हाताळणे
 - (B) संघर्षाचे धोके कमी करणे
 - (C) बळांचा वापर करण्याबाबत धमकी देणे
 - (D) जी राष्ट्र ह्यात आहेत त्यांचे जागतिक दृष्टीकोन बदलणे
36. युद्धात पांढरा झेंडा दाखविणे म्हणजे :
- (A) युद्ध थांबविणे
 - (B) वैद्यकीय सहाय्य मिळविणे
 - (C) शांततामय विरोध
 - (D) संघर्ष सुरु करणे

37. Confidence building exercises are *not* promoted by the following :
- (A) Information exchange
 (B) Third party mediation
 (C) Arms race
 (D) Appointing observers on the borders
38. Pugwash conference deals with :
- (A) Agricultural revolution
 (B) Refugee relief
 (C) Sustainable development
 (D) Nuclear free world
39. The concept of collective security is based on this approach to International relations :
- (A) Realist
 (B) Idealist
 (C) Behavioural
 (D) Systems
37. विश्वासवर्धक उपाययोजना ह्यातून पुढे येऊ शकत नाहीत :
- (A) माहितीचे आदान प्रदान
 (B) तिसऱ्या पक्षातर्फे मध्यस्थी
 (C) शस्त्र स्पर्धा
 (D) सीमेवर निरीक्षकांची नेमणूक
38. पगवॉश परिषद ह्या बाबत आहेत :
- (A) शेतीविषयक क्रांती
 (B) निर्वासितांना सहाय्य
 (C) टिकाऊ विकास
 (D) आण्विक शस्त्र विरहित जग
39. सामुहिक सुरक्षा ही संकल्पना ह्या विचारधारेवर आधारित आहे :
- (A) वास्तववादी
 (B) आदर्शवादी
 (C) वर्तनवादी
 (D) व्यवस्था

40. Match the following and choose the correct answer from the codes given below :

(a) Morton Kaplan	(1) International Political Economy
(b) Oskar Morgenstein	(2) Realism
(c) Immanuel Wallerstein	(3) Games Theory
(d) E.H. Carr	(4) Systems theory
	(5) International society

Codes :

- (A) (a)-(4), (b)-(1), (c)-(2), (d)-(3)
 (B) (a)-(5), (b)-(1), (c)-(3), (d)-(2)
 (C) (a)-(3), (b)-(1), (c)-(4), (d)-(2)
 (D) (a)-(4), (b)-(3), (c)-(1), (d)-(2)

41. The period 1871-1916 saw the development of new sources of power and new materials that had an impact on war. These development include :

- (i) Edison's first commercial generator
 (ii) Internal combustion engine
 (iii) Steel alloys
 (iv) The Morse code

The correct answer is :

- (A) Only (i), (ii) are correct
 (B) Only (i), (ii) and (iii) are correct
 (C) Only (ii), (iii) and (iv) are correct
 (D) All four are correct

40. जोड्या लावा आणि खाली दिलेल्या कोडात बरोबर उत्तर निवडा :

(a) मॉर्टन कापलान	(1) आंतरराष्ट्रीय राजकीय अर्थकारण
(c) ऑस्कर मॉर्गॅन्सटीन	(2) वास्तववाद
(c) इमॅन्युएल वॉलरस्टीन	(3) खेळी सिद्धांत
(d) इ. एच. कार	(4) व्यवस्था सिद्धांत
	(5) आंतरराष्ट्रीय समाज

कोड :

- (A) (a)-(4), (b)-(1), (c)-(2), (d)-(3)
 (B) (a)-(5), (b)-(1), (c)-(3), (d)-(2)
 (C) (a)-(3), (b)-(1), (c)-(4), (d)-(2)
 (D) (a)-(4), (b)-(3), (c)-(1), (d)-(2)

41. 1871 ते 1916 दरम्यान उर्जेची नवीन साधने पुढे आली तसेच नवीन साधन सामग्री पुढे आली ज्याचा युद्धावर परिणाम झाला. हा विकासात ह्यांच्या सहभाग होता :

- (i) एडिसनचा पहिला व्यवसाईक जनरेटर
 (ii) इंटरनल कंबशन इंजीन
 (iii) मिश्र पोलाद
 (iv) मोर्स कोड

बरोबर उत्तर आहे :

- (A) केवळ (i) व (ii) बरोबर आहेत
 (B) केवळ (i), (ii) व (iii) बरोबर आहेत
 (C) केवळ (ii), (iii) व (iv) बरोबर आहेत
 (D) वरील सर्व बरोबर आहेत

42. Jean Baptiste Say introduced the following idea in the context of war :

- (A) Human capital
- (B) Defence as public good
- (C) Deficit finance
- (D) Financing wars through taxation

43. The growth of C³I technologies would have the following impact :

- (i) The element of tactical surprise will end
- (ii) If both sides have the C³I capabilities technological surprise rather than tactical surprise would be important
- (iii) Offensive power would become important
- (iv) Air power will play a dominant role

The correct answer is :

- (A) Only (i) and (ii) are correct
- (B) Only (iv) is correct
- (C) Only (i), (ii) and (iv) are correct
- (D) All the four are correct

42. जाँ बाप्टिस्ट से यांनी युद्धा संदर्भात हे विचार मांडले :

- (A) मानवी भांडवल
- (B) संरक्षण म्हणजे सर्वांचे हित
- (C) तुटीची वित्त व्यवस्था
- (D) युद्धाचा खर्च करांद्वारे करणे

43. C³I तंत्रज्ञानाच्या विकासाचा हा परिणाम होईल :

- (i) अचानक/असावधपणे हल्ला होण्याची शक्यता संपेल :
- (ii) दोन्ही बाजूंकडे जर C³I तंत्रज्ञान असेल तर तंत्रज्ञानातील अचानकपणा हा रणनितीतील अचानक पण्यापेक्षा महत्वाचा होईल

(iii) आक्रमक शक्ती महत्वाची होईल

(iv) हवाई सत्ता महत्वाचे कार्य करील

बरोबर उत्तर आहे :

- (A) केवळ (i) व (ii) बरोबर आहेत
- (B) केवळ (iv) बरोबर आहे
- (C) केवळ (i), (ii) व (iv) बरोबर आहेत
- (D) सर्व चार बरोबर आहेत

44. Following are the methods of mobilisation of resources during war :

- (i) Taxation
- (ii) Borrowing
- (iii) Rationing
- (iv) Aid

The correct answer is :

- (A) Only (i) and (ii) are correct
- (B) Only (i), (ii) and (iv) are correct
- (C) Only (i), (ii) and (iii) are correct
- (D) All the four are correct

45. "Garden Reach Workshop" deals with :

- (A) Ship building
- (B) Tank production
- (C) Missile production
- (D) Aircraft production

46. New International Economic Order was conceptualised in the following decade :

- (A) 1960s
- (B) 1970s
- (C) 1980s
- (D) 1990s

44. युद्धात आर्थिक साधन सामुग्री गोळा करण्याच्या ह्या पद्धती आहेत :

- (i) कर
- (ii) कर्ज काढणे
- (iii) रेशनिंग
- (iv) मदत

बरोबर उत्तर आहे :

- (A) केवळ (i) व (ii) बरोबर आहेत
- (B) केवळ (i), (ii) व (iv) बरोबर आहेत
- (C) केवळ (i), (ii) व (iii) बरोबर आहेत
- (D) वरील सर्व बरोबर आहेत

45. "गार्डन रीच वर्कशॉप" ह्याशी संबंधित आहे :

- (A) जहाज बांधणी
- (B) रणगाडे उत्पादन
- (C) क्षेपणास्त्र उत्पादन
- (D) विमान उत्पादन

46. नवीन जागतिक अर्थव्यवस्था ही संकल्पना ह्या दशकात पुढे आली :

- (A) 1960 च्या दशकात
- (B) 1970 च्या दशकात
- (C) 1980 च्या दशकात
- (D) 1990 च्या दशकात

47. Which is the most predominant energy source in India ?
 (A) Oil
 (B) Natural gas
 (C) Nuclear
 (D) Coal
48. Membership of NAFTA :
 (A) Cuba, Mexico, United States
 (B) Argentina, Brazil, United States
 (C) Canada, Mexico, United States
 (D) Chile, Mexico, United States
49. Determinant of defence expenditure include :
 (i) Strategic environment
 (ii) Socio-cultural environment
 (iii) Arms race
 (iv) Development of science and technology

The correct answer is :

- (A) Only (i) and (ii) are correct
 (B) Only (i), (ii) and (iii) are correct
 (C) Only (i), (iii) and (iv) are correct
 (D) All the above four are correct
50. The command, control, communication and intelligence infrastructure helps :
 (i) Reconnaissance
 (ii) Surveillance
 (iii) Target acquisition

The correct answer is :

- (A) Only (i) is correct
 (B) Only (i) and (ii) are correct
 (C) Only (iii) is correct
 (D) All the above three are correct

47. भारतातील सर्वात महत्वाचे उर्जा निर्मितीचे साधन कोणते ?
 (A) तेल
 (B) नैसर्गिक वायु
 (C) आण्विक
 (D) कोळसा
48. NAFTA चे सदस्य :
 (A) क्युबा, मेक्सिको, अमेरिका
 (B) अर्जेन्टिना, ब्राझील, अमेरिका
 (C) कॅनडा, मेक्सिको, अमेरिका
 (D) चिली, मेक्सिको, अमेरिका
49. संरक्षण खर्चाचे निर्णायक घटक हे आहेत :
 (i) सामरिक परिस्थिती
 (ii) सामाजिक-सांस्कृतिक परिस्थिती
 (iii) शस्त्र स्पर्धा
 (iv) शास्त्र व तंत्रज्ञानाचा विकास

बरोबर उत्तर आहे :

- (A) केवळ (i) व (ii) बरोबर आहेत
 (B) केवळ (i), (ii) व (iii) बरोबर आहेत
 (C) केवळ (i), (iii) व (iv) बरोबर आहेत
 (D) वरील सर्व बरोबर आहेत
50. केंद्र, नियंत्रण, संसूचन व गुप्त वार्ता यांचे मूलभूत नियंत्रण केले की हे साध्य होते :
 (i) पूर्व पहानी
 (ii) टेहाळणी
 (iii) लक्षावर मारा

बरोबर उत्तर आहे :

- (A) केवळ (i) बरोबर आहे
 (B) केवळ (i) व (ii) बरोबर आहेत
 (C) केवळ (iii) बरोबर आहे
 (D) वरील सर्व बरोबर आहेत

ROUGH WORK

ROUGH WORK